

УДК 378.147:80

Ольга МХИТАРЯН

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри гуманітарних наук
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: olgamhitaryan05@gmail.com*

Ольга ЛЮБЕНКО

*магістрантка філологічного факультету
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: lubenkoolga9@gmail.com*

Катерина РУДЕНКО

*магістрантка філологічного факультету
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: leoka1214@gmail.com*

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІКТ**

У статті визначено провідні засоби ІКТ для формування методичної компетенції майбутніх учителів української мови та літератури та обґрунтовано дидактичні й методичні передумови цієї роботи. Уточнено зміст понять «компетенція», «компетентність», «інформаційно-комунікаційні технології» та наведено їх тлумачення у площині методичної науки. Установлено психологічні аспекти й дидактичні особливості успішного формування методичної компетенції майбутніх словесників засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Обґрунтовано використання мультимедійних лекцій та лекцій-консультацій у режимі «on-line» (теоретична підготовка), кейс-методу у формі відеозапису (лабораторно-практичні заняття), електронних портфоліо (самостійна позааудиторна робота) як основних засобів ІКТ під час вивчення студентами-філологами методичних курсів у закладах вищої освіти.

Ключові слова: засоби інформаційно-комунікаційних технологій, методична компетенція, компетентність, майбутні учителі української мови та літератури.

Реформування освітньої системи України, зумовлене активізацією світових процесів культурної та інформаційної глобалізації, передбачає оновлення не лише змісту й процесу, а й засобів навчання та виховання. Ідеться про потужні можливості інформаційно-комунікаційних технологій, що передусім дають змогу кожній особистості послуговуватися світовими інформаційними ресурсами, співвідносячи власні духовні пріоритети із загальнолюдськими. Значення інформаційно-комунікаційних технологій як важливого фактора модернізації вітчизняної освіти задекларовано в усіх нормативних документах, зокрема в Концепції нової української школи розбудова сучасного освітнього середовища пов'язується з переходом запровадження ІКТ в освітній галузі від одноразових проєктів до системного процесу, що охоплює всі види діяльності [7, 29]. Це актуалізує проблему використання засобів ІКТ й під час вивчення студентами методичних курсів, що передусім сприяє

формуванню інформаційної компетентності майбутніх фахівців-філологів як їх інтегративної професійної якості.

Наукове обґрунтування фахової підготовки студентів-філологів із використанням ІКТ здійснюється на основі концептуальних положень вітчизняних і зарубіжних дослідників про вплив інформаційного суспільства на становлення особистості (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, О. Пехота) та необхідність створення сучасного інформаційного освітнього середовища на базі Інтернет-технологій в Україні (В. Биков, Ю. Жук, М. Кадемія, О. Овчарук, Є. Полат, Ю. Чернявська). З'ясовані вченими провідні тенденції, форми й методичні прийоми організації навчальної взаємодії на основі ІКТ уможливають екстраполяцію цього досвіду й у гуманітарну сферу.

Теоретико-методичні засади набуття вчителем фахової компетентності засобами ІКТ розкрито в дослідженнях про застосування комп'ютер-

них технологій у професійній діяльності викладача-філолога (В. Оліфіренко), підготовку майбутнього вчителя гуманітарного профілю до використання ІКТ у навчальному процесі (О. Рябцев, С. Цінько, К. Шовш) тощо. Розв'язанню багатьох аспектів означеної проблеми сприяють висвітлені в працях учених-методистів і вчителів-словесників методичні основи використання ІКТ у навчанні літератури, зокрема щодо застосування ІКТ на уроках літератури (О. Ісаєва, Л. Назаренко, В. Уліщенко, В. Шуляр, Т. Яценко), упровадження хмарних технологій у вивченні словесності (Н. Скринник, Л. Телішевська), практикування мультимедіа під час опрацювання художнього твору (О. Авраменко, Г. Бійчук, Н. Білоус), реалізації інтерактивних форм роботи за відеофрагментами (Т. Бабійчук), підготовки вчителя до проведення сучасного уроку літератури в умовах інформатизації освіти (Г. Дігтярєва, Т. Папернова).

Для формування методичної компетенції майбутніх фахівців-словесників значущим виступає загальний аналіз проблеми реалізації компетентнісного підходу в сучасній українській школі (Н. Бібік, С. Бондар, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачева) та в освітніх системах зарубіжних країн (Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Овчарук). Опорними в дослідженні є визначені вченими основи професійної готовності студентів-філологів до викладання української та світової літератури (О. Семенов, Л. Мірошниченко) та ідеї розвитку креативності майбутніх учителів літератури (О. Куцевол). Осмисленню проблеми в методичній площині сприяє окреслена О. Ісаєвою, Л. Назаренко, С. Паламар, А. Ситченком, А. Фасолею, Л. Фурсовою, В. Шуляром, Т. Яценко специфіка формування предметної літературної компетентності учнів, зокрема щодо необхідності уточнення суті й структури поняття та методичних умов його реалізації. Однак цілеспрямовано специфіку формування методичної компетенції майбутніх учителів-словесників засобами інформаційно-комунікаційних технологій досі не досліджено, що ускладнює теоретико-практичну підготовку студентів до оптимальної організації сучасного навчального процесу на уроках української мови й літератури.

Мета статті – визначити основні засоби інформаційно-комунікаційних технологій для формування методичної компетенції студентів-філологів та методичні й дидактичні передумови їх застосування в ході вивчення методичних курсів.

Оскільки в контексті завдань сучасної шкільної і вищої освіти ключовим поняттям стає компетентнісний підхід, результативними ознаками якого є сформованість компетенцій і компетент-

ностей вихованців, передусім слід уточнити зміст цих дефініцій та взаємозв'язки між ними. У визначенні методичної компетенції, підґрунтя якої, за О. Семенов, складають знання студентами методологічних і теоретичних основ методики навчання мови й літератури, концептуальних основ, структури й змісту засобів навчання, уміння застосовувати предметні знання в педагогічній і громадській діяльності, виконувати основні професійно-методичні функції [9, 35], керуємося переконливою аргументацією Н. Бібік [1, 409]. Тому *компетенцію* пояснюємо як відчужену від суб'єкта соціальну норму до освітньої підготовки студента, необхідну для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Натомість *компетентністю*, за висновками більшості вчених, називаємо набуту в процесі навчання інтегровану здатність студента, що складається зі знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, які цілісно реалізуються в процесі практики.

Розводячи поняття «компетенція» і «компетентність», дотримуємося позиції, що ґрунтується на результатах спільного дослідження МОН, АПН України та ПРООН в Україні [5], відповідно до якої *компетенція* співвідноситься з характеристиками, набутими студентом у процесі вивчення окремого навчального предмета (предметна компетенція), а *компетентність* – з метахарактеристиками, що складають ключову компетентність. Зауважимо, що компетентнісна освіта спрямовується на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані *ключова* (базова), *загальнопредметна* і *предметна* (галузєва) компетентності, тому *методичну компетенцію* студента-філолога розуміємо як коло питань із методики навчання мови та літератури, щодо яких він має бути обізнаним із метою оволодіння *методичною компетентністю*.

Формування методичної компетенції майбутнього вчителя-словесника передбачає використання навчальних засобів, що спрямовуються на активізацію їх пізнавальної діяльності, оскільки за таких умов суб'єкт навчання в значній мірі розвивається як особистість. Нині це уможлиблюється на основі впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що не лише фіксують й архівують знання, а стають формою свідомості, сприяючи якісному забезпеченню мотивації, форм, методів і засобів пізнання. Крім того, саме застосування педагогом ІКТ безпосередньо сприяє виробленню в учнів однієї з десяти ключових компетентностей для успішної життєвої самореалізації, акцентованих в Концепції нової української школи, – *інформаційно-цифрової*, що означає впевнене, критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки,

обміну інформацією, передбачає засвоєння основ програмування, розвиток алгоритмічного мислення, роботу з базами даних, сформованість навичок безпеки роботи в Інтернеті та кібербезпеки, розуміння етики роботи з інформацією [7, 11]. Попри поширеність у науково-методичній літературі різних термінів, саме дефініція «інформаційно-комунікаційні технології» є більш місткою й теоретично виправданою для формування методичної компетенції студентів-філологів. Оскільки впровадження ІКТ у навчальний процес передбачає дидактичний вплив за допомогою комп'ютерної техніки, що використовується для оперативного отримання, трансформації та передачі пізнавальної інформації, одночасно йдеться про застосування: 1) *інформаційних технологій навчання*, до яких відносять педагогічні технології, що використовують спеціальні способи, програми й технічні засоби (кіно-, аудіо- й відеозасоби, комп'ютери, телекомунікаційні мережі) для роботи з інформацією (І. Захарова); 2) *комп'ютерних технологій навчання* – технологій, що використовують комп'ютер (Г. Селевко); 3) *мультимедійних технологій*, призначених для обробки інформації та інтерактивної взаємодії людини з комп'ютером в інформаційному суспільстві (І. Вернер); 4) *мультимедійних засобів* – комплексу апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовують графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео («Енциклопедія освіти»); 5) *мультимедіа* – взаємодії візуальних і аудіоефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням гіперпосилань, тобто поєднання тексту, звуку, графіки, а частіше – анімації й відео (словник «Основні поняття і визначення прикладної інтернететики»).

Тож розуміння *інформаційно-комунікаційних технологій* як джерела полісенсорної інформації й ефективного чинника організації диференційованого процесу навчання та його інтенсифікації дає змогу в аспекті порушеної проблеми трактувати це поняття як комплекс методів, прийомів і засобів, що ґрунтуються на використанні комп'ютерних навчальних програм, забезпечуючи інтерактивну взаємодію учасників навчально-виховного процесу та створення інформаційного продукту педагогічного призначення.

Прикметно, що *психологічні аспекти* застосування ІКТ у навчальному процесі фахівцями характеризуються неоднозначно, причому висловлюються досить полярні думки. Позитивними аспектами такого навчання передусім називають збагачення суб'єктних можливостей особистості, а саме: а) удосконалення психологічної сфери (мис-

лення, пам'яті, уваги, уяви, спостережливості); б) вироблення здатності до адекватної реакції на різні навчальні й життєві ситуації; в) формування абстрактних образів і понять під час моделювання об'єктів та явищ дійсності; г) оперування методами самостійного набуття знань і їх презентації; г) розвиток творчих здібностей; д) виховання інформаційної культури; е) формування лідерських якостей [10, 269]. Натомість до негативних тенденцій інформатизації сучасного навчання відносять: а) знищення живого мовлення у ході віртуального спілкування; б) байдужість й інфантилізм як наслідок глибокого занурення в кіберпростір; в) формування «кліпової свідомості» через неможливість установити взаємозв'язки між інформацією з різних джерел, нівелювання авторитетності першоджерел [2, 5]. Цікаво, що найбільш суперечливо дослідники пояснюють вплив комп'ютерного середовища на процес мислення. Із одного боку, констатується розвиток різних типів мислення, зокрема образного, поліпшення просторового мислення, формування прийомів виконання логічних операцій, навіть автоматизації елементів розумової діяльності, а з іншого, відзначається згортання вербальних компонентів та формування «мозаїчного» мислення, що означає його миттєвий, але неглибокий характер.

Використання ІКТ в організації навчального процесу має й певні *дидактичні особливості*, що також виявляються в полярних характеристиках. Так, до переваг комп'ютеризованого навчання насамперед відносять: 1) підвищення мотивації навчально-пізнавальної активності суб'єктів навчання; 2) уникнення одноманітності в навчально-виховному процесі; 3) індивідуалізацію навчання; 4) інтенсифікацію самостійної, зокрема дослідницької роботи; 5) активізацію творчої діяльності; 6) необмежений доступ до інформації через використання Інтернет-ресурсів; 7) можливості дистанційного навчання; 8) соціальну інтеграцію та ін. [6; 10].

Окреслені фактори в цілому сприяють забезпеченню якості вивчення того чи іншого предмета, однак важливо враховувати й недоліки інтеграції ІКТ в освітній процес, до яких відносять: 1) низький рівень матеріально-технічного забезпечення навчального процесу в освітніх закладах; 2) недостатню розробленість методик використання ІКТ в системі мовно-літературної освіти; 3) психологічний бар'єр учителів до нового, інноваційного; 4) значний обсяг підготовчої роботи; 5) труднощі в контролі поведінки вихованців; 6) інформаційну нерівність суб'єктів навчання тощо [3; 6; 10]. Відтак раціональне застосування ІКТ у вивченні будь-якого предмета передбачає

глибоке усвідомлення педагогом усіх його переваг і недоліків із метою оптимального використання наявного потенціалу та усунення негативних аспектів. Згідно положень сучасної методичної науки, для якої засадничим є поняття «міри» в організації пізнання, методика застосування ІКТ передбачає й ретельне врахування навчально-виховних ресурсів традиційного навчання, тому, як наголошує Г. Ключек щодо шкільної літературної освіти [3, 9–10], інтеграція медіаосвітніх дискурсів у вивчення будь-якого предмета має відбуватися поступово. Крім того, використання мультимедійних засобів актуалізує висновок Є. Пасічника про те, що «наочність у навчанні може забезпечити успіх лише тоді, коли вона диктується логікою навчального процесу, коли наочні образи на уроках розумно поєднуються зі словом учителя» [8, 355].

Під час теоретичної підготовки студентів однією з традиційних і домінуючих організаційних форм виступає навчальна лекція, що, на думку О. Куцевол, у сучасному динамічно змінюваному світі в умовах інформаційного буму й масмедійного простору вже не є єдиним джерелом інформації, що детермінує зміну лекційних стратегій, спрямованих на співтворчість, співроздуми лектора й аудиторії [4, 315–316]. Активізації пізнавальної діяльності студентів у формі діалогічного спілкування сприяє *мультимедійна (електронна) лекція або лекція-візуалізація*, що передбачає використання електронної дошки або проєктора для послідовної демонстрації слайдів, супроводжуваних коментарями викладача. Її перевагами є: а) чітке структурування змісту, лаконічність, композиційна цілісність, презентація навчального матеріалу, можливість активізувати увагу студентів на основній інформації; б) розвинена гіпертекстова структура, орієнтована на одержання інформації залежно від інтелектуального рівня та особистісних інтересів суб'єктів навчання; в) створення схем, таблиць, діаграм для компактної презентації інформаційно насиченого матеріалу; г) застосування додаткових прийомів викладу матеріалу (звук, анімація, графіка) та його естетичне оформлення, що сприяє глибшому осмисленню змісту лекції; г) можливості попереднього ознайомлення з матеріалами лекції, заздалегідь надісланими викладачем на e-mail студентів із метою підготовки до обговорення на занятті проблемних запитань [10, 280].

Звісно, важливим є врахування вимог технічного оформлення мультимедійної лекції [10, 281], однак формування повноцінної орієнтації майбутніх освітян у теоретичних проблемах виучуваної дисципліни зумовлює необхідність активізації й

їхньої пізнавальної діяльності, що передбачає використання комплексу методичних прийомів під час проведення будь-якого різновиду лекції: а) постановки запитань різних видів (риторичних, проблемних, на висловлення особистісного ставлення); б) контрастного зіставлення різних поглядів на проблему; в) аналізу парадоксальних ситуацій; г) створення атмосфери співпереживання; г) звернення до особистісного досвіду й безпосередніх вражень студентів; д) наведення фактів із досвіду й практичної діяльності викладача; е) підбору прикладів із передового педагогічного досвіду; є) критичного оцінювання методичної думки; ж) створення сприятливого емоційного фону; з) «зарядження сміхом» та ін. [4, 228] Побудова лекційного матеріалу на діалогічній основі реалізується й через залучення студентів до співробітництва шляхом виступів на основі виконаних випереджувальних завдань: опрацювання рекомендованих статей, монографій, розділів підручника чи навчально-методичного посібника; знайомство з передовим педагогічним досвідом учителів-словесників; реферування, анування, укладання бібліографії з певної проблеми; прочитання художнього твору; підбір висловлювань чи цитат; підготовка огляду новинок фахової періодики та книговидавництва з визначеної проблеми; організація книжкових виставок; виготовлення навчальних посібників, підбір унаочнення, дидактичного матеріалу; підготовка запитань для лектора тощо.

Нині використання ІКТ дає змогу організувати теоретичне вивчення предмета й без фізичного контакту з викладачем, тобто дистанційно, що здійснюється, наприклад, на основі *лекцій-консультації в режимі «on-line»*. Таке навчання передбачає подачу й обговорення матеріалу безпосередньо в ході заняття, що зумовлює не лише обмін думками, а й дискусію [4, 224]. Хоча ця форма сприяє розвитку дивергентного мислення (легкості, гнучкості й швидкості генерування ідей) суб'єктів навчальної взаємодії, її проведення ускладнюється необхідністю їхньої підготовки до дистанційної роботи, що потребує сформованості вміння концентрувати увагу, формулювати запитання, вести дискусію, аргументувати й відстоювати власну позицію.

Оскільки практично-лабораторні заняття спрямовуються на активне включення майбутніх словесників в практичне оволодіння методичними знаннями, доцільною формою побудови цих організаційних форм, як слушно зауважує О. Куцевол, також є діалог [4, 233]. Тому в процесі практичного або лабораторного заняття найбільш ефективним методом організації активної

пізнавальної діяльності студентів-філологів є *кейс-метод* (від англ. case – випадок), або метод ситуаційних вправ, – усебічний аналіз представленої ситуації професійно-педагогічної діяльності, що обговорюється під час відкритої дискусії і сприяє формуванню в майбутніх учителів навичок прийняття рішень [4; 15]. Робота з кейсами частково корелює з методами проблемного навчання та ігровими методами (ділові, рольові й імітаційні ігри), тому ефективно реалізується в груповій взаємодії. Однак треба зважати на те, що, по-перше, зміст кейсу має включати не лише опис подій, а й містити інформацію, необхідну для всебічної оцінки студентами педагогічної проблеми. По-друге, основою кейса може бути лише така навчальна ситуація, що містить проблему й передбачає кілька варіантів відповідей. Крім того, у площині проблеми продуктивним засобом професійного педагогічного тренінгу майбутніх учителів є розв'язання студентами *відеокейсів*, що дають змогу багаторазового перегляду фіксованих епізодів, забезпечують мобільність навчання, підвищують ефективність аналізу навчальних ситуацій, тобто інтенсифікують навчальний процес. У контексті методики навчання української мови та літератури слушною є думка О. Куцевол про доцільність не тільки збирання *фонду відеозаписів уроків*, а й оснащення його методичним апаратом, важливим складником якого виступатимуть кейси [4, 275–276]. Наприклад: «Проаналізуйте, як учитель провів етап вивчення нового матеріалу. З'ясуйте, чи доцільним був підбір методів і прийомів навчальної діяльності. Запропонуйте свої варіанти розв'язання цієї проблеми».

Використання студентами засобів ІКТ у самостійній позааудиторній роботі передусім має спрямовуватися на підготовку мультимедійних проєктів (літературно-лінгвістичних, мовно- і літературно-історичних (літературних портретів), мовно- і літературно-топографічних, мовно- і літературно-природничих); створення мультимедійних презентацій, слайд-шоу, рекламних роликів, мікрофільмів, віртуальних екскурсій; проведення вебквестів (рольових комп'ютерних ігор); проєктування за мотивами прочитаного художнього твору мультфільмів, відеороликів (буктрейлерів) або фанфіків; участь у Інтернет-конференціях (вебінарах), використання таких жанрів інтернет-дискурсу, як форум, гостьова книга, чат, блог, миттєві повідомлення, смс, онлайн-ігри, електронні дошки повідомлень; використання відео- та аудіоматеріалів (відеокліпів, аудіокниг), телевізійних програм, електронних підручників, посібників, енциклопедій; аналіз відеоуроків, відеозаписів предметних позакласних та методичних

заходів, відеоматеріалів про вчителів-новаторів тощо. Розвиток ІКТ модернізує й систему контролю якості самостійної роботи студентів за допомогою комп'ютерної діагностики знань (мультимедійні методичні диктанти, тестування, електронні портфоліо, плікери тощо), що забезпечують об'єктивність, диференціацію та інтенсифікацію перевірки навчальних досягнень студентів, підвищують їхню навчальну мотивацію, запобігають одноманітності навчально-виховного процесу, впливають на зниження психологічного напруження. Значну ефективність у формуванні професійних якостей майбутніх учителів української мови і літератури виявив метод *портфоліо* (від фр. porter – носити, лат. folio – аркуш), що полягає у фіксуванні, нагромадженні й автентичному оцінюванні індивідуальних освітніх результатів студентів протягом певного періоду навчання та дає змогу простежити індивідуальний освітній шлях – пізнавальні зусилля, невдачі й здобутки вихованців [4; 10]. Портфоліо має містити продукти академічних здобутків студента, рефлексивний аналіз результатів його пізнавальних зусиль та їх документальні підтвердження: копії творчих, наукових проєктів, статті, фото тощо. Найбільшим позитивом портфоліо є наочна можливість оцінювання результатів розв'язання навчальних завдань, сформованості інтересів, здібностей кожного індивіда та визначення на цій основі плану його саморозвитку. Тому завдання викладача у ході збору портфоліо передусім виявляється у фасилітації, тобто у сприянні професійному становленню майбутніх словесників шляхом розвитку рефлексивного мислення та самооцінки особистості. Перевагами *електронного портфоліо* є компактне збереження об'ємної інформації та ефектна демонстрація навчальних досягнень на електронних носіях: як локально – доступно лише визначеному колу осіб, так і глобально – для послуговування всіма користувачами Інтернету (веб-портфоліо). Однак, конкретних стандартів щодо обсягу портфоліо та шляхів його оцінювання ще не вироблено, що й ускладнює запровадження цієї освітньої інновації у вітчизняних навчальних закладах.

Отже, дослідження особливостей використання ІКТ у шкільному навчанні літератури та в закладах вищої освіти дає змогу визначити *дидактичні й методичні передумови* формування методичної компетенції студентів-філологів: 1) формування інформаційної культури студентів шляхом поглиблення їх елементарної комп'ютерної грамотності, розвитку комунікативних здібностей та творчого потенціалу, формування умінь дослідницької діяльності; 2) позиціонування

викладача як головного суб'єкта в системі організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; 3) застосування комп'ютера як допоміжного засобу педагогічної взаємодії та активізації пізнавальної діяльності студентів під час аудиторних занять; 4) умотивоване використання мультимедійних засобів із метою запобігання дисбалансу у формуванні конкретного й абстрактного мислення вихованців; 5) оптимальне застосування ІКТ на різних етапах вивчення навчального матеріалу; 6) раціональне поєднання елементів традиційного та інноваційного навчання, зокрема індивідуальних та групових форм роботи, перевірених

часом та інтерактивних форм і методів організації навчального процесу; 7) інтенсифікація пізнавальної діяльності студентів під час розв'язання різних видів навчальних завдань; 8) забезпечення психологічного комфорту учасників комп'ютеризованого навчання, зокрема відповідності програмного забезпечення індивідуальним можливостям студентів.

Перспективи досліджень означеної проблеми полягають в уточненні шляхів формування методичної компетенції майбутніх учителів української мови та літератури під час вивчення методичних курсів.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Хрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Ісаєва О. Чи буде особистість майбутнього homo legens / О. Ісаєва // Дивослово. – 2014. – № 4. – С. 2–10.
3. Концепція реформування літературної освіти в середній школі (предмет українська література). Коментований варіант / Григорій Клочек // Дивослово. – 2011. – № 10. – С. 4–16.
4. Куцевол О. М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: [монографія] / О. М. Куцевол. – Вінниця: Глобус-Прес, 2006. – 348 с.
5. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / О. І. Локшина. – К.: Богданова А. М., 2009. – 404 с.
6. Назаренко Л. Використання інформаційних технологій у системі літературної освіти школярів / Л. Назаренко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 9. – С. 11–14.
7. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczya.pdf>
8. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти / Є. А. Пасічник. – К.: Ленвіт, 2000. – 384 с.
9. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія / О. М. Семенов. – Суми: Мрія-1 ТОВ, 2005. – 404 с.
10. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія / Таміла Яценко. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 360 с.

References

1. Entsyklopediia osvity (2008). [Encyclopedia of Education] / Akad. ped. nauk Ukrainy; hol. red. V. H. Kremen. – K.: Khrinkom Inter, 1040 [in Ukrainian].
2. Isaieva, O. (2014). Chy bude osobystist maibutnoho homo legens [Will the person of the future homo legens] Dyvoslovo. № 4. 2–10 [in Ukrainian].
3. Kontseptsiiia reformuvannia literaturnoi osvity v serednii shkoli (predmet ukrainska literatura). Komentovanyi variant (2011). [Concept of reforming literary education in secondary school (subject of Ukrainian literature). Commentary variant] / Hryhorii Klochek. Dyvoslovo. № 10. 4–16 [in Ukrainian].
4. Kutsevol, O. M. (2006). Teoretyko-metodychni osnovy rozvytku kreatyvnosti maibutnikh uchyteliv literatury [Theoretical and methodological foundations for the development of creativity of future teachers of literature]. Vynnytsia: Hlobus-Pres, 348 [in Ukrainian].
5. Lokshyna, O. I. (2009). Zmist shkilnoi osvity v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: teoriia i praktyka (druha polovyna KhKh – pochatok KhKhI st.) [Contents of school education in the countries of the European Union: theory and practice (second half of the XX – beginning of the XXI century)]. K.: Bohdanova A. M., 404 [in Ukrainian].
6. Nazarenko, L. (2009). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u systemi literaturnoi osvity shkoliariv [Use of information technologies in the system of literary education of schoolchildren]. Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli. № 9. 11–14 [in Ukrainian].
7. Nova ukrainska shkola (2016): Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian School: Conceptual framework of reforming secondary school]. Retrieved from <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczya.pdf> [in Ukrainian].
8. Pasichnyk, Ie. A. (2000). Metodyka vykladannia ukrainskoi literatury v serednikh navchalnykh zakladakh [Methods of teaching Ukrainian literature in secondary schools]. Kyiv: Lenvit, 384 [in Ukrainian].
9. Semenov, O. M. (2005). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury [Professional training of future teachers of the Ukrainian language and literature]. – Sumy: Mriia-1 TOV, 404 [in Ukrainian].
10. Iatsenko, T. O. (2016). Tendentsii rozvytku metodyky navchannia ukrainskoi literatury v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh (druha polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittia) [Trends in the development of the methodology of teaching Ukrainian literature in general education institutions (second half of the XX – beginning of the XXI century)]. Kyiv: Pedagogichna dumka, 360 [in Ukrainian].

Мхитарян О. Д., Любенко О. А., Руденко К. В. Формирование методической компетенции будущих специалистов-филологов средствами ИКТ

В статье определены основные средства ИКТ для формирования методической компетенции будущих учителей украинского языка и литературы и обоснованы дидактические и методические предпосылки этой работы. Уточнено содержание понятий «компетенция», «компетентность», «информационно-коммуникационные технологии» и дано их толкование в плоскости методической науки. Установлены психологические аспекты и дидактические особенности успешного формирования методической компетенции будущих словесников средствами информационно-коммуникационных технологий. Обосновано использование мультимедийных лекций и лекций-консультаций в режиме «on-line» (теоретическая подготовка), кейс-метода в форме видеозаписи (лабораторно-практические занятия), электронных портфолио (самостоятельная внеаудиторная работа) в качестве основных средств ИКТ при изучении студентами-филологами методических курсов в учреждениях высшего образования.

Ключевые слова: средства информационно-коммуникационных технологий, методическая компетенция, компетентность, будущие учителя украинского языка и литературы.

Mkhytaryan O., Lyubenko O., Rudenko K. Formation of methodical competence of future philologists by means of ICT

The article defines the leading means of ICT for the formation of methodical competence of future teachers of the Ukrainian language and literature, and the didactic and methodical preconditions of this work are substantiated. The content of the concepts «competence», «competency», «information and communication technologies» is specified and their interpretation in the area of methodological science is given. The psychological aspects and didactic peculiarities of successful formation of methodical competence of future verbal speakers by means of information and communication technologies are established. The use of multimedia lectures and lecture-consultations in the «on-line» mode (theoretical training), the case-method in the form of video recording (laboratory-practical classes), electronic portfolio (independent extra-curricular work) as the main means of ICT during the study of students-philologists was substantiated. Methodological courses in higher education institutions. Important prerequisites for the formation of methodological competence of students-philologists are indicated: formation of information culture of students by deepening their elementary computer literacy; positioning the teacher as the main subject in the organization of educational and cognitive activities of students; use of a computer as a means of pedagogical interaction and activating cognitive activity of students; motivated use of multimedia means to prevent imbalance in the formation of specific and abstract thinking of pupils; the optimal use of ICTs at different stages of learning the learning material; a rational combination of elements of traditional and innovative learning, including individual and group forms of work, time-tested and interactive forms and methods of organizing the learning process; intensification of cognitive activity of students while solving various types of educational tasks; provision of psychological comfort for participants of computerized training, in particular, the compliance of software with the individual capabilities of students.

Key words: means of information and communication technologies, methodological competence, competence, future teachers of the Ukrainian language and literature.

Стаття надійшла до редколегії 11.02.2018